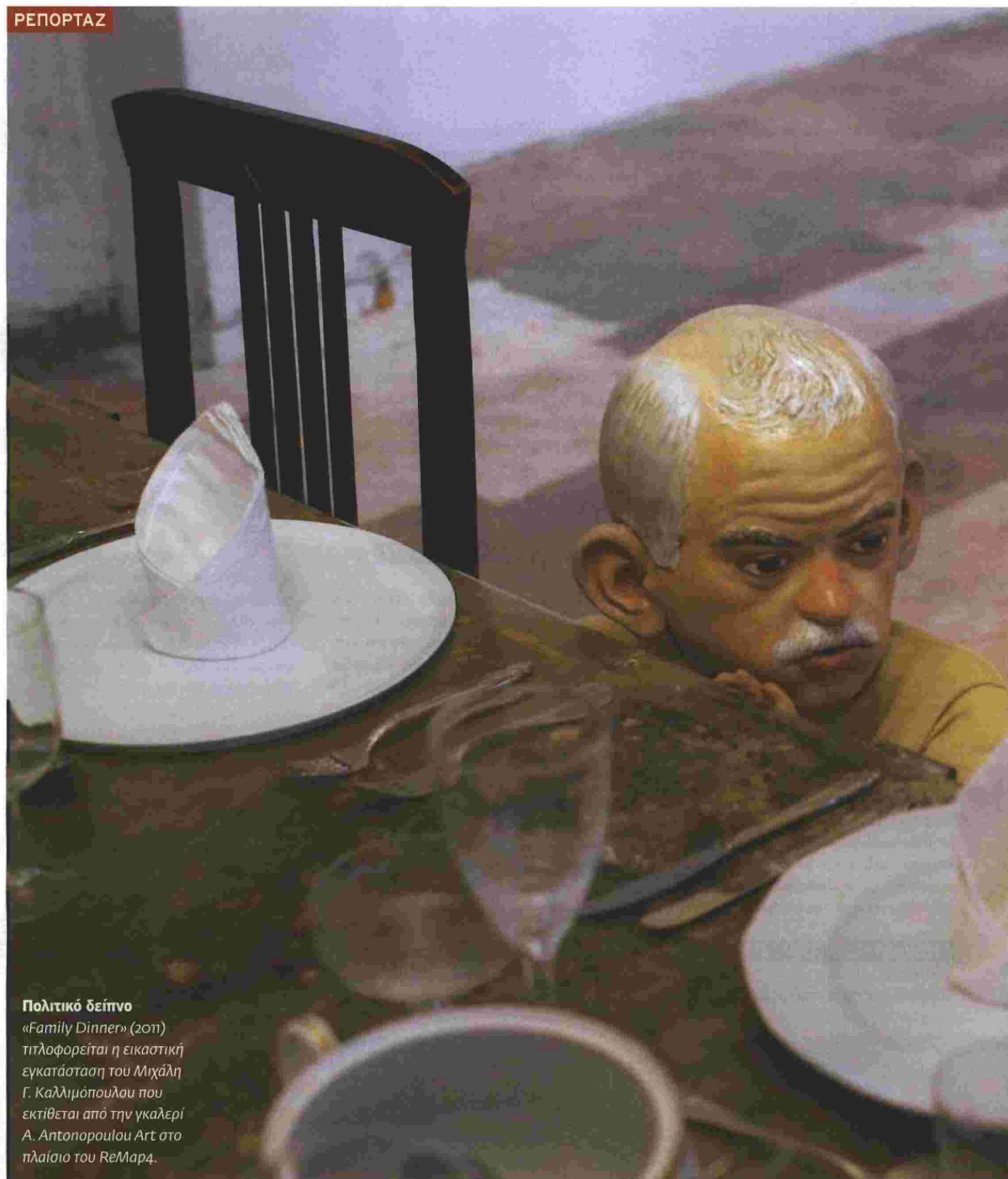

Πολιτικό δείπνο

«Family Dinner» (2011)
τιτλοφορείται η εικαστική
εγκατάσταση του Μιχάλη
Γ. Καλλιμόπουλου που
εκτίθεται από την γκαλερί
Α. Αποτοπούλου Art στο
πλαίσιο του ReMap4.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΩΜΕΝΙΚΟΣ/FOS PHOTOS

ΦΑΝΤΑΣΙΩΣΕΙΣ Σ'

Μπορεί ένας εικαστικός
θεσμός ή μια μεγάλης
κλίμακας οικιστική
επένδυση να βελτιώσει
την εικόνα μιας
υποβαθμισμένης γειτονιάς
στην καρδιά της πόλης;
Υπάρχει ελπίδα για τον
Κεραμεικό και
το Μεταξουργείο
μετά το ReMap4;
Το ΒΗmagazino
αναζητεί απαντήσεις.

Από τη Μαριλένα Αστραπέλλου

*Όταν οι φιλότεχνοι
συνάντησαν
τις ιερόδουλες*

ΤΟ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΗΡΘΕ, ΕΙΔΕ, ΘΑΥΜΑΣΕ, ή απογοτετεύτηκε. Καθώς, όμως, το ReMap 4, η εικαστική διοργάνωση που διεξάγεται σε Κεραμεικό και Μεταξουργείο, ρίχνει αυλαία σε μία εβδομάδα, κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι αυτές οι περιοχές του κέντρου, οι οποίες τόσο γοητευτικά αναδεικνύονται για τρεις εβδομάδες, θα επανέλθουν δυναμικά στην πρότερη κατάσταση τους, ίσως με μια παραπάνω δόση μελαγχολίας, απογυμνωμένες όπως θα είναι από την τέχνη που τις έβγαλε για λίγο από τη μιζέρια τους. Ναρκωτικά, πορνεία, παραεμπόριο, κάτουρα.

Η πολυδιαφημισμένη γιορτή της τέχνης – που ξεκίνησε σαν μια εγχώρια κατά βάση εικαστική πλατφόρμα, για να εξελιχθεί σε σημείο συνάντησης της καλλιτεχνικής παραγωγής απ' όλον τον κόσμο –, μολονότι τείνει να γίνει θεσμός, δεν έχει φέρει την άνοιξη στις περιοχές που περιμένουν τις καλύτερες ημέρες οι οποίες δεν ήρθαν ποτέ. Η τέχνη τουλάχιστον δεν το κατόρθωσε. «Η καθαρή απάντηση στο αν έχει άμεσο αντίκτυπο στην περιοχή το ReMap είναι “όχι”». Η Ρεβέκκα Καμχή, η οποία διατηρεί γκαλερί στην οδό Λεωνίδου στο Μεταξουργείο από το 2008 και συμμετέχει στο ReMap, είναι κατηγορηματική. «Μπορώ, όμως, να πω ότι όλα αυτά τα χρόνια που διοργανώνεται ο κόσμος έχει μάθει περισσότερο αυτές τις περιοχές, ξέρει πλέον πού πέφτει το Μεταξουργείο. Τώρα στο ερώτημα “Κατά πόσο αφορά τους κατοίκους της” θα σας απαντήσω: “Κατά πόσο αφορά την κυρία που μένει στο Παγκράτι η έκθεση στην Εθνική Πινακοθήκη;”. Δεν μπορεί να με ρωτάει κάποιος αν αφορά η σύγχρονη τέχνη κάποιους ανθρώπους που δεν έχουν πάει ποτέ στη ζωή τους σε ένα μουσείο».

Η φύση, βέβαια, του συγκεκριμένου ερωτήματος είναι περισσότερο ρητορική. Είναι περισσότερο ένα σχόλιο για την ανελέητη υποβάθμιση των περιοχών και για την εντελώς ετερόκλητη ανθρωπογεωγραφία Κεραμεικού - Μεταξουργείου όσο αυτό διαρκεί: φιλότεχνοι και ως επί το πλείστον προνομιούχοι πολίτες από τη μία, απόκληροι της ζωής από την άλλη. Με την παραβατικότητα, την εκμετάλλευση και την εξαθλίωση να μην κάνει διάλειμμα ούτε στιγμή για να εναρμονιστεί με το γιορτινό κλίμα και την Αστυνομία να γυρίζει το κεφάλι από την άλλη σφυρίζοντας κλέφτικα – για να μην ξεχνιόμαστε.

Παρόξενη συμβίωση

Στο Μεταξουργείο υπάρχουν και γκαλερί που λειτουργούν όλον τον χρόνο. Οι φιλότεχνοι τις επισκέπτονται παρ' όλα τα προβλήματα της περιοχής.

Όπως λένε κάτοικοι της γειτονιάς, η παραβατικότητα της πορνείας δεν δημιουργεί την αίσθηση του κινδύνου, οι μπράβοι εξάλλου δεν θα άφηναν να συμβεί κάτι στους απλούς περαστικούς. Η διακίνηση ναρκωτικών είναι, βέβαια, μια διαφορετική υπόθεση. Η Αστυνομία, από την άλλη, λάμπει διά της απουσίας της.

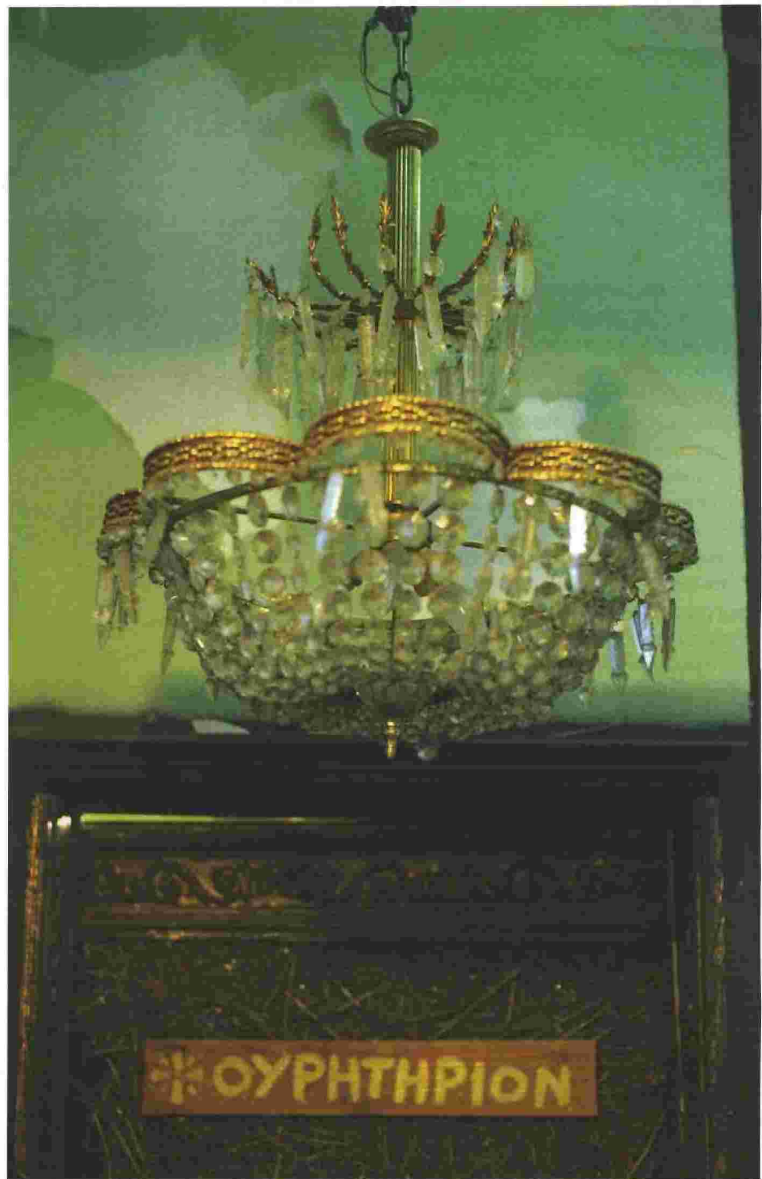

**«Αν δεν υπάρξει
ανάπτυξη σε
δημιουργικούς τομείς,
θα συμβεί ό,τι και στο
Γκάζι και στον Ψυρρή.
Είναι όλα ευκαιριακά,
αφορούν το φαγητό, το
ποτό και τη διασκέδαση
και δεν συμβάλλουν
στη βιώσιμη ανάπτυξη
της περιοχής»**

**Ιάσων Τσάκωνας,
επικεφαλής της εταιρείας
ανάπτυξης ακινήτων Oliaros**

Μόνιμος κάτοικος Μεταξουργείου

Η Καμχή, η οποία έχει επιλέξει να μένει στην περιοχή μαζί με την κόρη της, έχει πολλές ιστορίες να διηγηθεί. «Αυτοί που πουλάνε προώνη στη γωνία της γκαλερί βρίσκονται στα σημεία τους από το πρωί μέχρι το βράδυ. Μετά φεύγουν. Είναι πάντα οι ίδιοι, πάντα στα ίδια σημεία. Εχω καλέσει ένα σωρό φορές την Αστυνομία και δεν έχουν πάει ποτέ να τους πειράξουν. Μια φορά, μετά τα εγκαίνια μιας έκθεσης, είχα αφήσει κάτι γλάστρες έξω από την γκαλερί για τρεις-τέσσερις ημέρες. Ωσπου ήρθε η Δημοτική Αστυνομία να μου ζητήσει πρόστιμο 400 ευρώ γιατί ήταν παράνομο. Αυτό είναι το πιο ενοχλητικό. Το παράλογο του πράγματος. Όμως δεν μπορώ να δεχτώ

ότι θα φύγω εγώ από την περιοχή και όχι αυτός που είναι παράνομος».

Η νηθοποιός Άννα Καλαϊτζίδου, κάτοικος Μεταξουργείου επί οκτώ χρόνια, αποφάσισε ότι είχε δει αρκετά. «Όταν υπήρχε βούληση, για παράδειγμα σε προεκλογική περίοδο, η Αστυνομία παρενέβαινε και η περιοχή γινόταν βιώσιμη. Θυμάμαι ότι από το Νixon, που είναι στην οδό Αghισιάου, γύριζα με τα πόδια μέχρι το 2008. Μετά δεν υπήρχε περίπτωση να το κάνω αυτό. Είχε πάρα πολλή πρέζα, μπήκαν πολύ περισσότεροι μετανάστες, άστεγοι, η κρίση φούντωσε και όλα χειροτέρεψαν». Πριν από τρεις μήνες μετακόμισε από την περιοχή. «Δεν είναι ωραίο να γυρνάς στο σπίτι σου και να λες στον ταξιτζή να σε περι-

μένει να μπει μέσα ή να προσπαθείς να περάσεις έναν δρόμο με το παιδί σου και να σου λένε: “Κοπελιά, δεν είναι εδώ για σένα”. Υπάρχουν οικογένειες που ζουν σε δικά τους σπίτια και δεν μπορούν να πάνε να ζήσουν αλλού».

Όταν η Ολιάρος συνάντησε την JESSICA

Και όμως οι περιοχές είχαν τόσες προοπτικές και το ξεδίπλωμά τους συνδεόταν, έστω εξ αγκιστείας, και με αυτή την εικαστική διοργάνωση η οποία πρωτοξεκίνησε το 2007 ως πρωτοβουλία της εταιρείας ανάπτυξης ακινήτων Ολιάρος του Ιάσωνα Τσάκωνα. Αυτός είναι ο άνθρωπος ο οποίος κρατάει τα μαγικά κλειδιά της περιοχής.

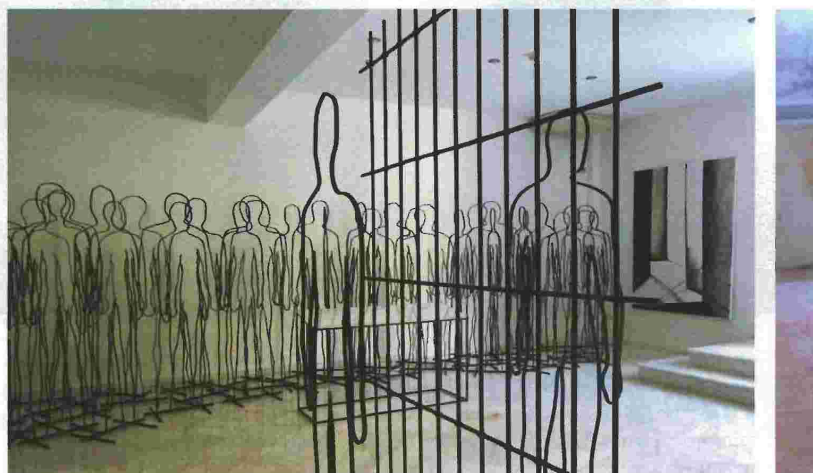
Η επιδιωκόμενη οικιστική άνηψη και η πε-

ραιτέρω ανάπτυξή τους δεν επιτεύχθηκαν ποτέ, ο Τσάκωνας δέχθηκε δριμερής κριτική και κατηγορήθηκε μέσω δημοσιευμάτων ότι έφτασε να κόψει ακόμη και το ρεύμα σε κτίριο προκειμένου να αναγκαστούν να φύγουν οι ενοικιαστές. Οι κάτοικοι του Μεταξουργείου διχάστηκαν, είναι ενδεικτικό ότι έχουν συσπειρωθεί σε δύο ομάδες που εκφράζονται μέσω των μπλογκ kmprototypigeitonja.org – στην ουσία κάτοικοι που συντάσσονται με τον Τσάκωνα ή μένουν σε κτίριά του – και metaxourgeio.wordpress.com – όσοι διατηρούν επιφυλακτική στάση. Οι θεωρίες συνωμοσίας, ως εθισται στην Ελλάδα, φούντωσαν. Το έργο ήταν υποτίθεται στη μέν- »

υποβάθμιζε την περιοχή για να πέσουν οι τιμές των ακινήτων, προκειμένου να τα αγοράσει και να τα εκμεταλλευτεί εν συνεχεία. «Και για ποιο οργανωμένο σχέδιο μιλάμε;» θα πει ο Τσάκωνας. «Υπάρχει τόσο ανοργανωσιά σε όλα τα επίπεδα, που δεν μπορεί να υπάρχει ένα τόσο μεγάλονοο σχέδιο. Εκτός αν είναι κάποιος που φέρνει την υποβάθμιση από μόνος του, για παράδειγμα ο ιδιοκτήτης ενός πορνείου ο οποίος θέλει να υποβαθμιστεί η περιοχή, να ρίξει χρήματα για να γίνουν και άλλα πορνεία». Την απάντηση την έδωσε και η ίδια η ζωή. Η περιοχή δεν έγινε ποτέ βιώσιμη, τα ανακαινισμένα κτίσματα δεν νοικιάστηκαν και οι μόνοι που απέμειναν να εποφθαλμιούν τα όμορφα κτίρια που ανακαίνισε ή ανακατασκεύασε ήταν οι ιδιοκτήτες των πορνείων.

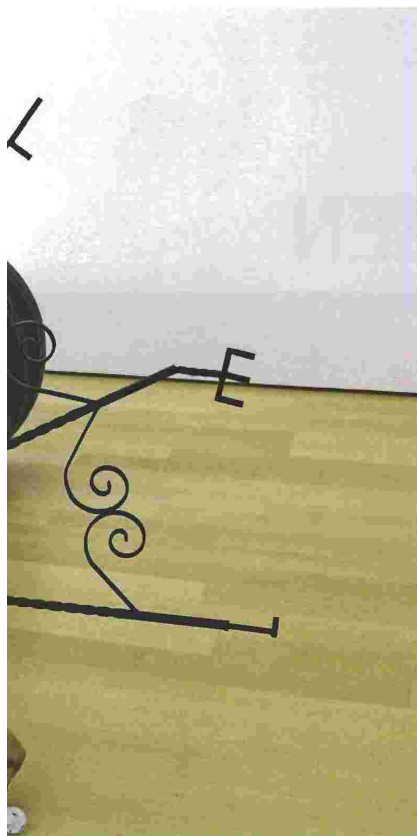
Μέχρι την περασμένη άνοιξη που μπήκε στο κάδρο η JESSICA. Η αλλιώς, το Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas (Κοινή ευρωπαϊκή υποστήριξη για βιώσιμες επενδύσεις σε αστικές περιοχές), ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα χρηματοδότησης, ένα δάνειο στην ουσία στην ιδιωτική πρωτοβουλία της Ολιγας ύψους 70 εκατ. ευρώ. Ο Τσάκωνας διευκρινίζει ότι η JESSICA δεν είναι καινούργιο φρούτο και ταυτόχρονα απαντάει σε όσους του προσάπτουν την αποτυχία της μέχρι τώρα απόπειρας οικιστικής ανάπτυξης των περιοχών Κεραμεικού - Μεταξουργείου. «Το JESSICA υπάρχει από το 2007. Προϋποθέτει ότι προκειμένου να αναπτυχθεί μια υποβαθμισμένη περιοχή χρειάζεται συντονισμός ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Από τότε ξεκίνησα και βρήκα χρήματα επενδυτών τα οποία θα συστοιχιστούν με το δάνειο που δίνει το JESSICA. Υπήρχε λοιπόν από το 2007, υπήρχαν δηλαδή τα χρήματα στο ταμείο της περιφέρειας, αλλά αυτό που δεν υπήρχε ήταν το κατάλληλο πλαίσιο για να αναπτυχθεί. Αυτό δημιουργήθηκε το 2010-2011-2012. Αυτό που συμβαίνει με το JESSICA είναι ότι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ορίζει ανά περιφέρεια μία τράπεζα, στη δική μας περίπτωση είναι η Εθνική, η οποία πρέπει να αναλύσει το εκάστοτε business plan και πρέπει να εκτιμήσει κατά πόσο η επιχείρηση θα έχει τη δυνατότητα να αποπληρώσει το μακροπρόθεσμο δάνειο».

Τον Μάιο λοιπόν που μας πέρασε, ο δήμαρχος Αθηναίων Γιώργος Καμίνης και ο υφυπουργός Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας Νότης Μπαρτάκης συμφώνησαν ότι η ιδιωτική επένδυση της Ολιγας θα ενταχθεί σε διαδικασία τα-

χείας αδειοδότησης (fast track). Η συγκεκριμένη δανειοδότηση θα βοηθήσει την Ολιγας να προχωρήσει στον εξωραϊσμό 35 κτιρίων. «Πρόκειται για χώρους που θα μπορούν να προσφέρονται για χρήση σε νέες επιχειρήσεις σε επίπεδο καινοτομίας, αγροτικής καλλιέργειας, μόδας και άλλους δημιουργικούς τομείς που έχουν βάση την πόλη. Αν δεν υπήρξε τέτοιου είδους ανάπτυξη, θα συμβεί ό,τι και στο Γκάζι και στον Ψυρρή. Εί-

ναι όλα ευκαιριακά, αφορούν το φαγητό, το ποτό και τη διασκέδαση και δεν συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής». Παράλληλα, μέσω κονδυλίων ΕΣΠΑ, ο δήμος θα αναλάβει την ανάπλαση δημόσιων χώρων (παιδική χαρά, ποδηλατόδρομος, ανάπλαση της πλατείας Αυδή, φωτισμός της περιοχής με λαμπτήρες LED), μαζί με τη δημιουργία βρεφονηπιακού σταθμού και νηπιαγωγείου.

Το στοίχημα της τέχνης

Η εικαστική διοργάνωση **ReMap** ανεβαίνει δυναμικά και έχει όλα τα φόντα για να αποτελέσει σημείο αναφοράς ακόμη και στον παγκόσμιο εικαστικό χάρτη. Το θέμα είναι αν θα μπορέσουν οι περιοχές που το φιλοξενούν να αποτελέσουν σημείο αναφοράς για τον χειμαζόμενο αθηναϊκό οικιστικό χάρτη.

Ενας κλειστός θύλακος;

Το επόμενο ReMap θα έχει, λοιπόν, άλλους κατοίκους να το περιστοιχίζουν; Δεν είναι και τόσο σίγουρο. Γιατί κάπου εδώ μπαίνουν πάλι στο κάδρο τα πορνεία. Το JESSICA υποστηρίζει «ολοκληρωμένα και βιώσιμα σχέδια αστικής ανάπτυξης» και οι παράνομες αυτές «επιχειρήσεις» ανεβάζουν το ρίσκο της επένδυσης. Και μαζί του ανεβαίνει και το επιτόκιο αποπληρωμής του δανείου. Οπότε, είτε θα πρέπει να νομιμοποιηθούν τα πορνεία και να αποκτήσει η Αθήνα το δικό της red light district ή θα πρέπει να εξασφαλιστεί η απομάκρυνσή τους προκειμένου να μειωθεί το ρίσκο και μαζί του το επιτόκιο. Μέχρι να συμβεί αυτό, οι διαδικασίες έχουν παγώσει. «Βρισκόμαστε σε διαπραγματεύσεις», όπως θα πει χαρακτηριστικά ο Τσάκωνας. Τον Μάιο ο Καμίνης υποσχόταν το «άμεσο σφράγισμα» των οίκων ανοχής, όμως όσοι βρέθηκαν στο ReMap είδαν σε πλήρη δραστηριότητα τον συγκεκριμένο «επιχειρηματικό τομέα».

«Το πρόβλημα δεν αφορά πότε και τι θα υλοποιηθεί από το πρόγραμμα» αντιτείνει η αρχιτέκτων Κωνσταντίνη Θεοδώρου, η οποία εκφράζει το σκεπτικιστικό ρεύμα απέναντι στις προθέσεις του Τσάκωνα. «Το πρόβλημα αφορά τον τρόπο με τον οποίο γίνονται τα πράγματα. Οτι έρχεται δηλαδή ένας ιδιώτης, αγοράζει και παραχωρεί σε αρχιτέκτονες της επιλογής του τον σχεδιασμό του δημόσιου χώρου τη στιγμή που ο δήμος θα έπρεπε να έχει αυτή την ευθύνη. Εκεί βρίσκεται και το πρόβλημα με το JESSICA. Οτι παρουσιάζεται δηλαδή ως μια σύμπραξη δήμου και ιδιώτη, ενώ στην ουσία πρόκειται για τη βοήθεια που παραχωρεί ο δήμος σε έναν ιδιώτη για να υλοποιήσει μια δική του επένδυση. Ο δήμος δεν είχε κάποιο σχέδιο να προτείνει για την περιοχή, αν και κατά καιρούς έχουν εκπονηθεί μελέτες και από το Πολυτεχνείο και από ανάθεση σε πολεοδομικά γραφεία. Το πρόβλημα, λοιπόν, δεν είναι τόσο ο Τσάκωνας όσο ο δήμος. Θα έπρεπε να είχε τα εργαλεία για να ελέγχει πιο δυναμικά την ιδιωτική πρωτοβουλία. Το σχέδιο όφειλε να προκύπτει από δημόσιο πολεοδομικό σχεδιασμό-διαγωνισμό και εν συνεχεία να καλούνταν ο ιδιώτης να συμμετάσχει. Πάντα, όμως, γίνεται το ανάποδο. Θα δημιουργηθεί έτσι ένας κλειστός θύλακος, με πολύ καλές κατοικίες, που δεν θα επικοινωνεί με την υπόλοιπη πόλη».

To be continued... ●